

секційне засідання:

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

Гриценко О.І.,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
бухгалтерського обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»
М.Суми, Україна
Шипунова О.В.,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
бухгалтерського обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»
М.Суми, Україна

ОЦІНКА ТА ВИЗНАННЯ ВИТРАТ НА ЯКІСТЬ ОБСЛУГОВУВАННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Створення аналітики для подальшого обліку витрат на якість обслуговування необхідно починати з визначення принципів угруповання. Доцільно в основу організації визнання та обліку витрат на якість обслуговування з метою калькулювання покласти їх цільове призначення, тобто всі витрати розділити на дві групи: витрати на забезпечення якості (основні) і витрати на підтвердження і покращення якості (додаткові).

Витрати першої групи безпосередньо пов'язані з процесом маркетингових досліджень, формування асортименту товарів та розрахунком продажної ціни, витрати другої групи - це витрати по сертифікації, по оплаті розробки і оцінки систем менеджменту якості, витрати на аудит якості, на надання споживачу доказів відповідності товарів встановленим вимогам тощо.

Якість обслуговування необхідно розглядати з позиції рівня задоволення населення, що обслуговується запропонованим рівнем послуг та товарів.

Як відомо, доходи і витрати відображають в бухгалтерському обліку та включають до звіту про фінансові результати згідно з принципом нарахування й відповідності доходів і витрат. Принцип відповідності передбачає, що обов'язковою супровідною умовою одержання доходу є здійснення

підприємством витрат для його отримання. Цей принцип забезпечує визначення фінансово результату звітного періоду (доходу) одночасно з витратами, які здійснено для отримання цих доходів

З однієї сторони, обсяг реалізації залежить від витрат на якість обслуговування, оскільки для найбільшого задоволення споживачів необхідно формувати відповідний перелік товарів чи послуг. З другої сторони, від обсягу реалізації залежить в певній мірі обсяг та рівень витрат на якість обслуговування.

На нашу думку, саме якість обслуговування населення є концептуальною у діяльності підприємства, від якої залежать кінцеві фінансові результати, перспективи розвитку підприємства, можливості досягти головної мети діяльності у майбутньому.

У свою чергу, в бухгалтерському обліку витрати відображаються при дотриманні певних умов, зазначених у П(С)БО 16 «Витрати». Розглянемо можливості визнання та відображення в обліку витрат на якість обслуговування в таблиці 1.

Таблиця 1.

Основні можливості визнання витрат на якість обслуговування

Критерії визнання витрат згідно з П(С)БО 16 «Витрати»	Відповідність витрат на якість обслуговування зазначеним критеріям
зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства, крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками	необхідно створити найбільш сприятливі зовнішні умови для діяльності підприємства з повним адаптуванням суспільних правил: імідж підприємства через залучення новітніх технологій та інновацій; чітка мотивація діяльності щодо якісного обслуговування населення та отримання бажаного доходу; сприяння підвищенню кваліфікації працівників; використання нових форм організації праці; оцінка ефективності роботи
визнання на підставі систематичного і раціонального розподілу економічних вигод, які забезпечує актив протягом декількох	оцінка ефективності розробленої конкурентної стратегії на основі аналізу "вартість - ефективність", який ґрунтується на прагненні порівняти обсяги доходів на одиницю ресурсу і який буде використано для кожного із запланованих заходів.
негайне визнання, якщо економічні вигоди не відповідають критеріям активів підприємства	витрати на якість обслуговування мають забезпечити найкраще пристосування до задоволення невеликих за обсягом потреб конкретного покупця: можливості зміни асортименту товарів, працювати у зручні для покупця години тощо

можлива достовірна оцінка суми витрат	планування витрат на якість обслуговування слід здійснювати методом техніко-економічних розрахунків (стосовно необхідного асортименту продукції) та дослідно-статистичним методом стосовно планування культури економічної організації
---------------------------------------	--

З метою покращання аналітичного обліку витрат від операційної діяльності запропоновано ввести в перелік статей витрати на якість обслуговування, що дозволить здійснювати контроль за якісним обслуговуванням населення і як наслідок приведе до підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності;

Перелік статей конкретних витрат на якість обслуговування складається самим підприємством. Організація внутрішньо фірмового обліку витрат на якість обслуговування - процес достатньо складний і трудомісткий, який вимагає вкладення додаткових ресурсів і наявність навченого персоналу економічних служб. Тому кожне підприємство, яке має на меті впровадити систему суцільного управління якістю готової продукції повинно розробити власну систему заходів по організації фінансування, обліку та калькулюванні витрат на якість, що в свою чергу сприятиме підвищенню якості продукції, рівню її конкурентоспроможності та ефективності діяльності підприємства в цілому.

З метою підвищення ефективності діяльності підприємства та можливості прийняття управлінським персоналом обґрунтованих та ефективних рішень використовується процес організації обліку витрат на якість здійснювати у наступній послідовності:

- визначення завдань організації обліку витрат на якість обслуговування;
- вибір об'єктів обліку витрат на якість;
- визначення суб'єктів обліку витрат на якість;
- визначення носіїв витрат на якість;
- розробка класифікації витрат на якість
- вибір методів оцінки витрат на якість;
- забезпечення збереження комерційної таємниці щодо витрат на якість.

Всі зазначені етапи та їх основні положення повинні бути нормагивно закріплені в обліковій політиці підприємства, а саме в Наказі про облікову політику, в якому повинен міститися й розділ щодо обліку витрат на якість або розроблене окреме Положення про витрати на якість. Для малих та середніх підприємств не є доцільним створення окремого Положення про витрати на якість, для них достатнім буде включення до Наказу про облікову політику додаткових елементів. Для великих підприємств, які мають значні обсяги реалізації доцільним є розробка та затвердження окремого Положення про витрати на якість, де буде зібрана вся інформація як облікового, так і загального управлінського спрямування щодо витрат на якість

Взагалі, існуючий рівень організації обліку не здатний задовольнити всі вимоги щодо обліку витрат на якість продукції та надати необхідну інформацію у повному обсязі. Оскільки від величини витрат залежить прибутковість підприємства, то ефективне управління витратами і, зокрема, витратами на якість, яке передбачає мінімізацію їхньої загальної величини є надзвичайно важливим. Тож, систему управління витратами на якість потрібно впроваджувати на комплексній основі, забезпечуючи взаємозалежне вирішення поставлених завдань.

Витрати на якість обслуговування - складна економічна категорія, і здебільшого нинішні методи обліку і звітності не дозволяють безпосередньо й точно виокремити такі витрати підприємницьких структур. Для цього необхідно провести конкретний і детальний (емпіричний) аналіз структури витрат та її елементів.

Формування в обліку інформації про витрати на якість обслуговування передбачає вирішення наступних завдань:

- орієнтація товарообороту на зміну та розвиток споживчого ринку;
- забезпечення підприємству необхідної суми виручки та прибутку;
- забезпечення ефективного використання ресурсного потенціалу;
- відповідність структури товарообороту структурі попиту споживачів;
- забезпечення ритмічної роботи підприємства.